

Za gospodarje

Maribor dne 8. februarja 1933.

Nekaj misli o sadjarstvu kot najbolj gotovem viru dohodkov.

Konec.

Poleg teš še delujejo neutrudni pionirji sadjarstva: g. ravnatelj M. Levstik v Celju, g. Josip Priol, ravnatelj vinarške in sadjarske šole v Mariboru, g. M. Humek, višji sadjarski nadzornik v p. v Ljubljani, in še mnogi drugi strokovnjaki, kateri žrtvujejo vse svoje delo za procvit sadjarstva in blagostanja naših zemljanov. Vendar vsi ne moremo doseči višje strokovne izobrazbe in vsi tudi ne moremo biti absolventi sadjarskih in kmetijskih šol, da pa vseeno moremo doseči nekaj strokovnega znanja in iste časa primerno izpopolnjevati, so naši nesebični strokovnjaki leta 1920 ustanovili Sadjarsko društvo, da nas potom predavanj, tečajev, izletov, razstav ter strokovnega časopisa »Sadjar in vrtnar« poučuje in opozarja na razna aktualna vprašanja iz sadjarstva. Kakor za vsako stvar, tako je treba tudi za ta velevažni pouk žrtvovati nekaj časa in volje, da se udeležujemo sestankov, predavanj in tečajev, ki jih prirejajo po družnici Sadjarskega društva, in še celih 25 Din članarine. Res se marsikomu v teh slabih časih zdi škoda ter mu je imenovana svota prevelika, pa ne pomisli, da za to žrtvuje samo vrednost 12 do 15 kg jabolk, to pa je vendar malenkostna svota od celoletnega pridelka. Sami smo krivi, da ponekod dobimo premalo dohodkov, katere bi si lahko povečali edino le z boljšim oskrbovanjem, česar pa ne moremo storiti brez zadostnega znanja. Pregovor pravi: »Sreča te išče, um ti je dan, našel jo boš, ako nisi zaspal.« Kjer se zanimajo za strokovno izobrazbo, je povsod sadjarstvo krasno razvito. Za zgled nam bodi Mozirje, kjer so podjetni sadjarji že sami ustanovili leta 1880 svoje sadjarsko društvo. Uspeh tega so krasni nasadi, katerih dohodke

bodo uživali še dolga desetletja ter se pri tem hvaležno spominjali svojih delavnih prednikov. Kakor Mozirje, tako tudi stoji v tem pogledu skoro na prvem mestu Sv. Martin na Paki, kjer je podružnica Sadjarskega društva štela že nad sto članov. Uspeh tega ji očividni in se prezreti ne more. Pisec teh vrst je majnika lanskega leta sam videl krasne nasade v Mozirju in pri Sv. Martinu, ko se je peljal s kolesom mimo. V naši lepi pokrajini je v tem oziru na prvem mestu Št. Andraž, kjer je deloval nam vsem dobro znani g. Miloš Levstik. Za zvestega in neustrašenega druga mu je Št. Ilj, kjer je tudi sadjarstvo jako dobro razvito, kar je delo bivšega nadučitelja, sedaj upravitelja zdravilišča na Dobrni g. Alojzija Jankovič. Drugod se obrača na boljše z vztrajnim delom mlajših sadjarjev in deloma tudi starejših. Zastavimo vse sile, da bo tudi pri nas en sam sadni vrt in potem bo tudi omiljeno pomanjkanje gmotnih sredstev. Ne bodimo trdoglavi, češ, za svoje drevje že dovolj znam, nočem pristopiti k Sadjarskemu društvu in naročiti strokovnega lista, da bi me potem drugi učili, kako moram delati. Dosti je takih sadjarjev, pa imajo v svojih sadovnjakih prave pokveke, da je grdo pogledati. Ne bodimo zakrknjeni, kakor tisti kmet, ki je tarnal, da ima tako malo lepega sadja in je šel prosit g. župnika, da bi mu prišel sadovnjak blagoslovit. Res je ugodil njegovi prošnji, hodil po sadovnjaku in škropil na vse strani ter govoril te-le posvetilne besede: »Tam več boljšega drevja, tam več gnoja!« Ne pomagaj pa samo čitanje strokovnega časopisa, temveč tudi delati moramo po njegovih naukih. Kjerkoli je podružnica SVD, pristopimo k nji vsi kot člani, da bomo z združenimi močmi pretvorili našo Šaleško dolino in tudi vso ostalo Slovenijo v en sam sadni vrt. Dal Bog, da bi vsak kraj, vsaka vas postala v tem oziru Mozirje in Sv. Martin na Paki! Pri nas,

oziroma nikjer ni tiste devete dežele Indije Koromandije, kjer teče izpod neba samo mleko in med, če kdo usta odpre, pa že pečeno pišče pade v nje.

Na vztrajno in intenzivno delo takoj letos vsi za našo boljšo bodočnost!

Posestnik iz Šaleške doline.

*

Posredovalno postopanje.

V predzadnjem »Slovenskem gospodarju« smo obljubili, da bomo pojasnili uredbo o posredovalnem postopanju.

Namen

tega posredovalnega postopanja je, da se odpomore gospodarskim težavam, v katere je dolžnik zašel, to je, ako svojih obveznosti sploh ne more, ali ako jih ne bi mogel pravočasno izpolniti, in da svoja plačila uredi v polnem sporazumu z vsemi svojimi upniki. V posredovalnem postopanju ne more biti manjšina upnikov preglasovana, kajti tu ni merodajna večina in glasovanje o stavljenem predlogu, marveč odloča edinole sporazum, kar ima za posledico, da tudi manjši upniki lahke odločilno vplivajo na potek in usodo predlaganega posredovalnega postopanja.

Posredovalne postopanje

uvede na dolžnikov pismeni ali ustni predlog okrajno sodišče, kjer ima dolžnik svoje domovališče, ali sedež svojega podjetja.

Vsak dolžnik, ki je v težkih gospodarskih razmerah, more predlagati, naj se uvede posredovalno postopanje, razven onih:

1. o katerih imovini je že uveden stečaj ali postop nje za prisilno poravnavo izven stečaja;

2. ki uživajo blagodati in koristi zakona o zaščiti kmetov (n. pr. zaščiteni kmetje, denarni zavodi, za katere so izdani predpisi o izplačevanju vlog itd.).

Okrajno sodišče mora zavriniti prelog poleg pravkar navedenih primerov:

1. ako je dolžnik-predlagatelj:

a) ubežen,

b) bil v zadnjih 5 letih pred vloženim predlogom obsojen zaradi lažnega bankrotstva,

c) bil že v stečajnem ali poravnalnem sodnem postopanju, pa še niso pretekla 3 leta od dne, ko se je končalo ali ustavilo stečajno ali poravnalno postopanje;

2. ako nista na dan, ko je vložil predlog, pretekli že 2 leti od dne, ko je dolžnik začel voditi svoje podjetje.

Vsobia posredovalnega predloga

je natančno predpisana in mora dolžnik-predlagatelj v svojem predlogu navesti vse, ker bi se sicer njegovemu predlogu ne ugodilo.

Dolžnik bo najprej opisal razloge, zaradi katerih je zašel v slabe gospodarske razmere, nato bo pa navedel ono, kar je obvezno:

a) natančni seznam upnikov in dolžnikov z označbo višine posrednih dolgov in terjatev, obresti in dan, kdaj se morajo terjatve in dolgovi plačati, kakor tudi zavarovanja (zastave), ki jih je on dal svojim upnikom, oziroma jih ima od svojih dolžnikov;

b) popisana mora biti vsa ostala dolžnikova imovina in navedena vrednost;

c) navedba osebe, ki jo predlaga dolžnik za posrednika.

Poleg te obvezne vsebine more dolžnik že v predlogu navesti načrt za ureditev dolgov.

O vložnem predlogu sicer sodišče lahko poizveduje, kolikor smatra to za potrebno, vendar mora o predlogu odločiti najkasneje v treh dneh po vložitvi.

V sklepu, s katerim sodišče dovoli uvedbo posredovalnega postopanja, postavi sodišče posrednika in obvesti o tem dolžnika.

Pri postavitvi za posrednika sodišče ni vezano na predlog dolžnika, marveč sme postaviti tudi drugo zanesljivo osebo.

Dalje sledi.

Ljudski pravnik.

Pravice nezakonskega očeta. Š. J. R. p. L. p. — Imate nezakonskega otroka in plačujete zanj 100 D mesečno. Otrok je sedaj v Dečjem domu. Dosegli bi radi, da bi izročili otroka v rejo in vzgojo vaši omoženi sestri, ker ne morete plačevati mesečne prevžitnine zaradi pomanjkanja denarja. Radi bi vedeli, kaj vam pod posebno zaščito zakona in sodišča,

je storiti. — Otroci, zlasti nezakonski, so pod posebno zaščito zakona in sodišča. Nezakonski očetje nimajo takorekoč nobenih važnejših pravic do otrok, marveč imajo samo dolžnosti plačevanja preživnine, da bo otrok vzgojen stanu in razmeram nezakonskega očeta primerno. Kje se vzgaja otrok, določi varuh in sodišče. Ako varstveno sodišče ne dovoli, da se otrok izroči v rejo in vzgojo vaši sestri, ima za to gotovo važne pomisleke. Predlagajte pisмено na sodišču, da se to stori; ako prvo sodišče ne bo ugodilo vaši prošnji, se pritožite na višje sodišče. Skoro gotovo pa bo vse vaše delo brezuspešno. Je pač tako, da otrok, ki je prišel na svet brez svoje krivde, mora živeti!

Dolžnosti poroka in dolžnosti prevzemnika posestva. J. S. B. p. P. — Vaš brat je bil poslovodja v neki trgovini, ki jo je kasneje kupil od gospodarja. Za ostale terjatve se je zavezal izterjati od dolžnikov prodajalec sam. Vaš brat kot prevzemnik trgovine in vaši stariši so pristopili kot poroki za resničnost in izterljivost terjatev, ki jih je napravil vaš brat s tem, da je odjemalcem dajal blago na up. Kupnino je plačal brat v redu, trgovec svojih dolžnikov ni izterjal, čeprav so bili takrat še vsi dobri. Stariši so jamčili tudi za kupnino, ko je bila kupnina plačana, so stariši izročili posestvo vam, sami pa so si pridržali radi prevzetega poročstva še nekaj posestva. Brat-trgovec je dobil svoj delež, na katerega se je prodajalec s privoljenjem brata vknjižil, ker je baje doznal, da je par dolžnikov neizterljivih. Pet mesecev po napravi izročilne pogodbe je povabil odvetnik v prodajalčevem imenu vas, brata in stariše v svojo pisarno. Poskušal je dokazati, da je nekaj dolžnikov zopet neizterljivih, za plačilo katerih so se brat in stariši zopet zavezali plačati, ker je prodajalec grozil s tožbo zoper stariše. Vam je pa prodajalec zagrozil, da boste kot prevzemnik posestva morali plačati vse morebitne neizterljive terjatve, če bi ne zadostovalo bratovo premoženje in posestvo starišev. Vprašate, če more trgovec, ki je prodal trgovino vašemu bratu, razveljaviti izročilno pogodbo, ali vas s sodiščem kar kratkomalo prisiliti, da plačate njegove morebitne neizterljive terjatve, če bi

stariši in brat ne imeli z ničemer več plačati. — Iz vprašanja sklepamo, da so stariši in brat prevzeli poročstvo ob napravi kupne pogodbe kot poroki in plačniki. Zato odgovarjajo že iz te pogodbe za vse terjatve, ki bi ne bile izterljive. Kasneje so pa vaš brat in nato tudi vaši stariši prevzeli v svojo obveznost gotove dolgove, ki jih je označil trgovec kot neizterljive. Ti dolgovi so za trgovca s tem pravzaprav plačani. Zato pa imajo brat in stariši pravico, da one dolžnike, za katere so plačali, iztožijo, ako nočejo kljub opominom zlepega plačati. Druga pot jim ne preostane. Drugače je pa z onimi terjatvami, za katere so prevzeli samo poročstvo. Ako so dolžniki takih terjatev danes še sposobni plačila, potem naj se trgovca s priporočenim pismom obvesti na to okolnost s pripombo, da ga boste delali odgovornega za zamujeno izterjanje dolga, ako kasneje ne bo mogoče ničesar dobiti od teh dolžnikov. Če so pa prevzeli poročstvo kot poroki in plačniki, potem so dolžni plačati dolgove, za katere jamčijo, takoj, ker nimajo v tem slučaju pravice do ugovora, da je trgovec zakasnil z izterjanjem. Najbolje bo, ako brat in stariši poskusijo pregovoriti trgovca, da jim odstopi terjatve v izterjanje in potem naj sami v svojem imenu nastopijo proti dolžnikom. Ako bi se koncem koncev izkazalo, da bi morali brat in stariši plačati trgovcu celotni dolg, pa bi trgovec ne dobil plačila iz imovine brata in starišev, tedaj bi vas kot prevzemnika lahko tožil na plačilo razlike na glavnici brez stroškov izterjavanja proti bratu in starišem, ne da bi se izročilna pogodba razveljavila. Seveda tudi lahko izpodbija izročilno pogodbo. S prevzetimi koristmi ste prevzeli tudi vsa bremena, ki sta jih bila dolžna poravnati stariša ob času, ko sta vam izročila posestvo.

Vprašanja in odgovori.

A. J. v št. L. Ali lahko s hranilno knjižico kupim posestvo? — Lahko, če kdo proda. Poizvedeti morate pri dotičnem zavodu v Celju, kdo je tam dolžen in prodaja. Tako boste lahko uredili. Glede izplačevanja denarja so težave zaradi tega, ker dolžniki ne plačujejo ne obre-

sti in ne kapitala, tako seveda tudi denarni zavod, ki je vaš denar naprej posodil, vam istega sedaj ne more kar na hitro vrniti, niti kapitala, niti obresti.

F. St. v G. Rad bi oddal laneno prečivo v tovarno, kje se ista nahaja? — Ni nam znano, da bi katera tovarna to vršila, kupujejo že, toda tako kot vi želite, ne delajo.

K. J. v O. Ali je moja viničarija zavarovana? — Samo vaš dom je zavarovan. Viničarija je zavarovana le, ako je tudi viničar celoleten naročnik.

F. B. v C. Kam naj vložim prošnjo, da pride hčerka na počsto? — Na poštno ravnateljstvo v Ljubljani.

H. V. v R. Kje bi dobil posojilo? — Denarni zavodi ne morejo nič posojevati, ker ljudje denar doma držijo in ne vlagajo, zato vam ni mogoče pomagati.

M. S. v Pč. Kje je šola za strojepisje? — V Mariboru Anton Legat, Vrazova ulica.

Jože Kovač, Otemno, Rožna dolina. Zakaj meni ne izplačate zavarovalnine? — Zato, ker vam v smislu pravilnika ne gre, pa je zavarovalni odsek izplačilo zavrnil. Lahko daste v vseh občinah preklicati, da niste dobili izplačila, kakor nam grozite. Naši naročniki so pametni ljudje, znajo tako stvar prav presoditi.

F. J. M. — Sprejeto.

G. J. B. S. Ali bode res nov denar? — Novi bankovci po 1000 Din so že izšli. Stari so še tri leta v veljavi. Tudi kovan denar po 50 Din je že v prometu.

A. V. v M. Kje je Kolo jahačev? — Organizacija jahačev v Mariboru ima svoj sedež menda v hotelu Orel.

J. K. v Sv. D. Kje se dobijo male kравice buše? — To so hrvaške buše. Navadno jih kmetje priženejo. Za delo in za mleko niso kdovekaj.

L. M. v J. Imam živčno bolnega dočka, kako ga spravim v Ljubljano? — Ker nimate dolžnosti, da vi sami za njega skrbite, javite zadevo občini, oziroma uradnemu zdravniku za vaš okraj.

S. S. L. Ali ser kot prevžitkar zavarovan? — Zaradi pravilnika, ki ga imate, ne.

A. S. v D. Rad bi šel v Avstrijo, kako dobim potni list? — Vložiti morate na srezkem načelstvu prošnjo, prinesite s seboj dve fotografiji, domovnico, vojno

izpravo, potrdilo o plačanih davkih ter do 100 Din za koleke.

J. A. v Sv. M. Kako in kje se prodajo srebrne krone? — V Narodni banki v Mariboru. 1 srebrna krona je po 2,50, tudi Din 3.—.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živalski sejem 31. 1. 1933. Radi silne poledice je bil dovoz na živalski sejem skrajno slab. Prignanih je bilo vsega skupaj 271 glav in sicer 6 konj, 6 bikov, 89 volov, 62 krav in 7 telet. Cene so bile: debeli voli 3—4 Din, poldebeli 1,85—2,85, plemenski voli 1,25—1,50, glavne krave debele 1,50—3, krave klobasarice 1 Din, mlada živina 3,50—4 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 142 komadov.

==

Mariborski svinjski sejem 27. 1. 1933. Na ta sejem je bilo pripeljanih 50 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 7—9 tednov stari komad 130—160 Din, 3—4 mesece stari 350—380 Din, 5—7 mesecev stari 420—450 Din, 8—10 mesecev stari 500—550 Din, 1 leto stari 800—1000 Din, 1 kg žive teže 6,50—7 Din, 1 kg mrtve teže 9,50—10,50 Din. Prodanih je bilo 31 komadov.

==

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 4. februarja so pripeljali špeharji 122 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12—13 Din, špeh po 13—14 D. Kmetje so pripeljali 19 voz krompirja po 1—1,50, 32 vreč čebule po 3—4, česen 8—10, 1 voz zelja po 2—4, karfijola 3—8, italijanska 6—12, ohrovt 2—3, hren 6—8, radič 1 kg 12—15 Din. Na trgu je bilo 10 voz sena po 85—90, 2 otave po 85—90, 3 slame po 75. Kokoš 20—30, piščanci 30—65, gos 45—70, puran 50—90, raca 20—30. Mleko 2—3, surovo maslo 26—28, jajca 1—1,25. Jabolka 2—4, suhe slive 6—10, celi orehi 6, luščeni 18—20 Din. Žitne cene neizpremenjene.

==

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav, telic 4 do 6 Din, selečje meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže 8 do 10 Din.

==